

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 1999-2000

30 maart 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de rol van schoolreglementen bij de grotere participatie in het onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opvolging vanuit de Vlaamse regering van het dossier Magistratenschool

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de geplande Vlaams-Waalse taaluitwisselingsprojecten

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de daling van het aantal verpleegkundigen

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalgebruik van Erasmusstudenten

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 30 maart 2000

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.20 uur.*

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de rol van schoolreglementen bij de grotere participatie in het onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de rol van schoolreglementen bij de grotere participatie in het onderwijs.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik breng deze interpellatie naar aanleiding van de beruchte piercingrel, die ik en vele anderen met enige consternatie hebben gevolgd. De media brachten over dit item dagelijks overvloedige en tegenstrijdige standpunten van directies, leerkrachten, leerlingen, ouders, uitbaatsters van beauty- en piercingcentra, onderwijssociologen, artsen en noem maar op. Het onderwijs stond nog maar eens op zijn kop. Het ligt helemaal niet in mijn aard een dergelijke media-geilheid te volgen of om dergelijke dingen aan te grijpen om met een gestrekte wijsvinger vermoedelijke verantwoordelijken aan te wijzen. Als één hond blaft, huilt de hele meute mee. Ikzelf doe daar nooit aan mee.

We hebben in deze zaak wel vastgesteld hoe twee ministers in een gemeenschappelijk domein met verve twee diametraal tegenovergestelde standpunten vertolkten. Ik vind het dan ook meer dan de moeite waard daar even aandacht aan te besteden. Ik had deze zaak wel liever aanhangig gemaakt bij minister Anciaux, maar omdat ik dit ook wilde koppelen aan de ruimere context van de par-

ticipatie in het onderwijs, was ik wel verplicht mij tot deze commissie te richten.

Ik neem deze rel dus enkel als uitgangspunt om meer aandacht te vragen voor twee zaken : de discrepantie tussen de theoretische participatie en de praktische uitwerking op het veld ; en de participatie in het algemeen en de rol van het schoolreglement daarin in het bijzonder. Sta me toe hier een aantal algemene bedenkingen over te formuleren en daar enkele algemene en concrete beschouwingen aan te wijden. Ik zal dan uiteindelijk drie concrete vragen stellen.

Het goed functioneren van een groep en een maatschappij is in eerste instantie afhankelijk van afspraken, verbintenissen en in dit geval een reglement. Vroeger – en daarmee verwijs ik naar een nog niet zo ver verleden – was een schoolreglement eerder een formaliteit. Het werd afgedrukt op de eerste pagina van de schoolagenda en de ouders werden verondersteld het te lezen, het te ondertekenen en er in zekere zin rekening mee te houden. Verder werd daar maar weinig aandacht aan besteed. De ouders waren meer volgzzaam, en de nabijheid van de school was vaak determinerend voor hun keuze. Ze waren meer geïnteresseerd in de naam, faam en principes van de school, waar ze dan in alle gemoedsrust hun kinderen aan toevertrouwden.

Maar nu hebben we te maken met een razendsnel veranderende maatschappij. We krijgen te maken met schoolmiddens waar heel veel ter discussie staat, en waar er een voortdurende confrontatie is tussen verschillende en vaak diametraal tegenover elkaar staande culturen. We krijgen te maken met schoolmiddens die geconfronteerd worden met een historische waarden- en normenvervaging of een waarden- en normenverandering, en waar het uitgesproken materialisme van onze maatschappij steeds meer ingang vindt. Wat gisteren nog als regel gold, wordt vandaag weggewuifd.

Librecht

In heel dit maatschappelijk bestel wordt deze onzekere en hectische tijd mee getekend door een bepaalde schroom voor het nemen van verantwoordelijkheden. Sommige leerkrachten sluiten vaak voor veel de ogen. Ze verkiezen hun rust boven de vaak belastende gevolgen van het nemen van verantwoordelijkheden. Sommige directeurs ageren buitengewoon behoedzaam om de naam en faam van hun instelling niet op het spel te zetten. Sommige inspecties kennen de problemen wel, maar zijn bang voor de persoonlijke en maatschappelijke consequenties. De overheid neemt heel vaak het woord onbevoegd in de mond. Ze delegeert, onder het mom van autonomie, al snel naar een ander echelon. Dit zorgt in onze maatschappij en dus ook in onze scholen, voor een groeiend veld van stagnering van verantwoordelijkheid. Dit leidt tot een groeiend niemandsland, waarin niemand nog weet wat kan of mag, maar waar intussen de dominantie van willekeur en eigenbelang manifester aanwezig zijn.

In dit klimaat en deze schoolmiddens worden afspraken en verbintenissen steeds noodzakelijker maar ook moeilijker. Ze worden steeds vaker begeleid door sterk tegenstrijdige interpretaties van regels. Bezinning over afspraken en verbintenissen vergt steeds meer tijd en energie. Misschien is dat geen vergeefse tijd en energie. Ik stel immers hoe langer hoe meer vast dat die scholen die het meest de orde en tucht accentueren, ook het beste scoren.

Ik las eergisteren toevallig nog een tekst van directeur Vanderstappen van het Katholiek Instituut voor Technisch Onderwijs te Vilvoorde. Hij zei : “Sinds wij op onze school de politiek van orde en tucht hanteren, hebben we steeds meer succes. Sommige directies durven niet reageren uit angst leerlingen te verliezen. Het werkt echter omgekeerd. Een aantal jaren geleden was deze school ten dode opgeschreven. Niemand hield zich nog aan de regels en jaar na jaar zakte het leerlingenaantal. Nog voor de start van het schooljaar kon ik het aantal inschrijvingen opdrijven dankzij een advertentiecampagne, waarin duidelijk werd gemaakt dat orde en tucht tot de stijl van onze school behoren. Hoe beter je een streng beleid handhaaft, hoe beter de leerlingen hun gedrag aanpassen.’ Het is maar een stem uit de velen ter zake.

Al deze vaststellingen en bedenkingen wil ik veralgemenen in enkele beschouwingen over het schoolreglement. Met het oog op het belang van verbintenissen en op de tijdgeest meen ik dat de scholen en het beleid een verruimende en ernstige

aandacht moeten besteden aan de actuele rol van het schoolreglement. Dit mag niet gebeuren onder het mom van betutteling. Dat is weer zo een woord waarmee men in deze moderne tijden alle kanten uitkan. Dat mag ook niet opgelegd worden onder de vorm van dwingende beslissingen of directieven van het beleid.

Wel dient in een creatieve en op ervaring steunende begeleiding te worden voorzien bij de bezinning die het opstellen van een schoolreglement vooraf moet gaan. Hierbij moet zoveel mogelijk hulp worden geboden. Ik denk bijvoorbeeld aan de onderwijssociologen. Ze hebben in deze rel blijk gegeven van een grote aandacht voor deze zaak. Zij hebben aangetoond wel iets te vertellen te hebben over deze materie. Zij kunnen nuttig werk verrichten, en heel wat creatieve ideeën aanbrengen.

De hulp vanuit het beleid moet de voortdurend grotere druk op het lerarenkorps verminderen. We moeten hulp bieden aan de verantwoordelijken ter plaatse, die nu en in de toekomst nog meer de opgestelde reglementen zullen doen toepassen en die in onvermijdelijke geschillen moeten beslissen. Een beleid dat om meer participatie vraagt, moet zelf de hefboomen van een participatie aanreiken. Als leerkrachten zich daadwerkelijk en kordaat in hun verantwoordelijkheid ten voordele van het algemeen belang gesteund weten, dan kan dit een belangrijke factor zijn in de vergroting van hun comfort. Ik pleit voor een grotere creatieve en hulpvaardige participatie van het beleid bij de beoogde participatie in de scholen.

Hieraan zou ik drie concrete vragen willen verbinden. Aan een verantwoorde participatie werken is geen geringe opgave. Ik weet dat een minister in de eerste plaats wil innoveren, en niet renoveren. De menselijke en beleidsmatige streefdrang is vaak de aanzet tot heel wat verwezenlijkingen en kan in die zin enkel maar positief worden beoordeeld. We mogen toch niet vergeten dat er ontegensprekelijk veel waardevols zit in wat vroeger reeds werd verwezenlijkt. Vindt u de reeds bestaande en gestructureerde participatievormen in het onderwijs niet meer dan voldoende ? Zo niet, welke nieuwe vormen zou u eventueel willen introduceren ?

Ik kan me voorstellen dat, met de voorbije heisa in het achterhoofd, het schoolreglement bij veel directies uit de lade zal worden gehaald. De tamtam in het onderwijs werkt zeer snel en is meestal ook zeer accuraat. Aan dit schoolreglement moet worden gewerkt met de nodige bezinning, ruimdenkendheid en takt, terwijl rekening wordt gehouden met de principes van de opvoeding en de persoon-

Librecht

lijke vrijheid. Tegelijk moet een bestand gemaakt worden tegen de druk van eenzijdige interpretaties en persoonlijke belangen. Er moet eveneens inspraak gegeven worden aan alle betrokkenen in het onderwijs. Dit is voorwaar geen kleine opgave. Hoe ziet u concreet een schoolreglement dat gekenmerkt wordt door de inspraak van alle betrokkenen? Voorziet u in steun bij dit omvangrijk en noodzakelijk werk? Zo ja, in welke zin?

Opdrachten zoals we die hier vandaag bespreken, zorgen in belangrijke mate voor een stijgende werkdruk voor directies en leerkrachten. Hoe wil u die stijgende werkdruk verzoenen met uw zorg voor een groter comfort voor de leerkrachten? Ik benadruk nog eens dat ik hierbij teken voor orde en tucht. Ik weet dat dit bij sommigen overtrokken reacties uitlokt, maar dat deert me niet. Op een bepaalde leeftijd overschouwt men dit bestaan zeer relativerend. Ik pleit voor orde en tucht zonder de medemens pijn te doen. Ik pleit voor orde en tucht omdat het van primordiaal belang is voor onderwijs en opvoeding. Kordaatheid, duidelijkheid, verantwoordelijkheid en gezag, moeten synoniemen kunnen zijn voor veel begrip en charisma.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer Librecht, ik sluit mij graag aan bij uw interpellatie. Ik ben bijzonder benieuwd naar het antwoord van de minister. Ik voeg hier wel aan toe dat ik het optreden van de minister bij die piercingrel wel geapprecieerd heb.

De heer Julien Librecht : Uiteraard, daarom zei ik ook in mijn inleiding dat ik het woord liever tot minister Anciaux had gericht.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, de heer Librecht brengt zijn vragen altijd in een prachtige literaire taal. Ik kon tot net voor het einde zijn betoog nog enigszins ondersteunen, zeker toen hij pleitte voor een creatieve participatie en ondersteuning. Dat de tamtam heeft gewerkt, is alleen maar een goede zaak als dit inderdaad betekent dat in alle scholen het schoolreglement terug boven zal worden gehaald.

Met de woorden 'innoveren in plaats van renoveren' en 'orde en tucht' volg ik de heer Librecht niet

meer. Dan komen we bij de essentie van het verhaal. Ik bedoel niet dat orde en tucht niet in een schoolreglement vervat kunnen worden. Ik wil ze alleen niet opgelegd krijgen door de hogere overheid. Dat is één van de elementen van de autonomie van de scholengemeenschappen.

Er dient ruim overleg te zijn tussen de verschillende actoren, zoals reeds gezegd de directies en leerkrachten. We moeten ook de ouders en leerlingen hier op een volwaardige en ernstige manier bij betrekken. Met een actievere leerlingenparticipatie wordt de kwaliteit verhoogd en zijn er minder incidenten, ongeacht hoe het schoolreglement inhoudelijk wordt opgevat. Ik pleit voor die participatie.

Wel terecht is de vraag naar ondersteuning en begeleiding om participatievormen te bereiken. Het is inderdaad niet zo evident om een overlegstructuur te organiseren, waarbij we ervan uitgaan dat alle partners vanuit eenzelfde vergadercultuur aan die tafel komen zitten. Vaak gaat het om formaliteiten. Participatie bevorderen op een meer actieve manier zou inderdaad een goede zaak zijn.

Schoolreglementen moeten niet alleen uit de kast worden gehaald, maar moeten ook permanent kritisch worden bekeken. Waarden en normen veranderen inderdaad. Het is de eigenheid van elke school om dit al dan niet op een actieve wijze te doen. Ik heb hierover een actuele vraag gesteld, en was toen zeer blij met het standpunt van de minister.

We lezen dat scholen uitpakken met hun reglementen als kwaliteitselementen. Zal dit op een bepaald ogenblik geen aanleiding geven tot een nieuwe dualiteit tussen die scholen die niet verplicht zijn om vanuit een pedagogisch project iedereen te aanvaarden, en scholen die daar wel toe verplicht zijn? Hiermee gooi ik de stok in het hoenderhok. Volgens mij kan deze breuklijn in de toekomst wel voor problemen zorgen. Participatie en goed onderbouwde schoolreglementen kunnen enkel duidelijkheid scheppen.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik kan me terugvinden in wat de vorige sprekers hebben gezegd. Men moet op een rechtvaardige manier de nodige orde en tucht hanteren. Dit geldt zowel voor het gezag in een school als in een gezin of welke andere structuur ook.

Moreau

De heer Van Baelen heeft volkomen gelijk dat men niet van bovenaf bepaalde zaken moet opleggen. De wijze waarop dit gebeurt, is van belang. De school moet zelf aanvoelen wat er dient te gebeuren. Verscheidene actoren staan in voor het opleggen van orde en tucht. Scholen verschillen immers van mekaar. Strenge regels moeten dus worden ingesteld door de scholen zelf. Alle actoren moeten hierbij voluit hun inbreng kunnen doen en hieraan kunnen participeren. Als er geen orde en tucht is in de kleine, sociale cel, namelijk het gezin, dan functioneert die structuur ook niet. Wat geldt voor de kleinste cel van de samenleving, geldt zeker voor de scholen.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : Mijnheer de voorzitter, ik apprecieer de woorden van de heer Vandebroeke over het optreden van de minister ten zeerste.

Het probleem dat de heer Librecht aanhaalt, bestaat al sinds mensenheugenis. De ene is voor 'ernstige' tucht, de andere is tegen. Mijn echtgenote geeft me dagelijks inlichtingen over de gang van zaken in het onderwijs. Voor een leraar is het veel gemakkelijker orde en tucht te handhaven dan zijn leerlingen vrij te laten. De leerkracht moet de gulden middenweg trachten te bewandelen, wat niet altijd gemakkelijk is. Men moet ervoor zorgen dat er een samenwerking tot stand komt. Niet enkel de leerkrachten en de directie zijn daarbij betrokken partij, maar ook de ouders en de leerlingen.

Het overgrote deel van de leerlingen wenst orde en tucht. 90 percent van de ouders wil dat ook. De directies en de scholen moeten instaan voor een goede samenwerking. Op die wijze vervagen de diametraal tegenover mekaar staande standpunten, en keert de rust weer.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, ik heb tijdens mijn betoog nooit geaccentueerd dat het beleid dingen moet opleggen. Wel integendeel, ik ben een sterk voorstander van de persoonlijke vrijheid van ieder mens. Ik ben op dat vlak misschien wel liberaler dan alle hier aanwezige rechtse liberalen. Ik heb het enkel gehad over een creatieve en op ervaring steunende begeleiding.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, in grote lijnen ben ik het eens met wat hier werd gezegd. Het verheugt me dat de meningen nogal gelijk lopen. Ik maak wel één voorbehoud. De heer Librecht sprak nogal negatief over het huidige schoolmilieu. Uiteraard zijn er problemen en zijn er scholen met weinig tucht, waar het niet zo goed gaat. Spijtig genoeg krijgen juist die scholen zoveel aandacht in de media.

Ik heb nogal wat contacten met scholen. Er gebeuren zeer veel positieve zaken in het onderwijs. Daar wordt echter weinig aandacht aan geschonken, wat ik betreur. We moeten ervoor zorgen dat we met een positief verhaal van de school naar buiten komen. Er zijn mensen die zeer hard en creatief werken en die de autonomie van de school goed gebruiken. We moeten dat benadrukken.

Orde en tucht zijn uiteraard belangrijk. Ze staan absoluut niet haaks op inspraak. Dat is blijkbaar ook uw stelling. Reglementen moeten natuurlijk via samspraak tot stand komen. Ook hiermee zijn de meesten het eens. Elke gemeenschap heeft nood aan afspraken en verbintenissen. Hierbij moet men zoveel mogelijk mensen betrekken. Men heeft in het verleden nogal eens de fout gemaakt te denken dat door het geven van inspraak aan leerlingen, de zaken uit de hand lopen. De praktijk wijst het omgekeerde uit. Als men inspraak, verantwoordelijkheid, rechten en plichten geeft, merkt men dat alle betrokkenen zich daar ook aan houden. Leerlingen zijn soms de strengste rechters voor hun medeleerlingen. Dat blijkt voldoende uit ervaringen en onderzoeken die op het terrein zijn uitgevoerd.

Op het incident van destijds kom ik liefst niet te uitgebreid terug. Ik wil alleen maar zeggen dat mijn stelling van toen dezelfde zal blijven : als er reglementen bestaan, dienen alle betrokkenen zich daaraan te houden. Dat is een zaak van de autonomie van de school. Het is natuurlijk belangrijk hoe die reglementen tot stand komen. Daaraan, en aan participatie in het algemeen, gaan we in de nabije toekomst meer aandacht schenken. Hier zal ik later echter dieper op ingaan.

Mijns inziens is het niet de taak van een minister om zich te mengen in die situaties. Zelfs al zouden we dat willen, zouden we er in de praktijk niet toe komen. Dagelijks stromen er brieven binnen met klachten die niet de pers halen, en we reageren

Vanderpoorten

steeds op dezelfde manier. Dit moet ter plaatse opgelost worden in samenspraak met de betrokkenen. Het beleid moet zich daar niet mee moeien. Dat zal onze houding blijven in de toekomst.

Om terug te komen op de vraag van de heer Li-brecht of ik tevreden ben met de bestaande participatiestructuren, wil ik vooreerst stellen dat er nogal wat structuren bestaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de schoolraden in het gemeenschapsonderwijs en de participatieraden in het gesubsidieerd onderwijs. Er bestaan heel wat overlegmogelijkheden in het basisonderwijs. Het decreet stipuleert immers dat het opstellen van het schoolreglement moet gebeuren door de regels over medezeggenschap in acht te nemen. De raden kunnen onderling wel wat verschillen, maar ze kennen zowel adviserende als beslissende bevoegdheden. Er bestaan ook participatiestructuren in personeelsaangelegenheden, waarmee we op het terrein van de vakbonden komen. Sinds enkele jaren is er ook het decreet op de leerlingenraden. Dat stelt dat als één derde van de leerlingen om de oprichting van een raad vraagt, die er dan ook moet komen. Die raad heeft bovendien adviserende bevoegdheid in alle materies die de leerlingen rechtstreeks aanbelangen, dus ook het schoolreglement. Er bestaan dus nogal wat participatiestructuren.

Nu het kader is gecreëerd waarbinnen alle bij het onderwijs betrokken actoren een inbreng in het schoolgebeuren kunnen doen, komt het er op aan die participatieve cultuur wat meer diepgang en inhoud te verlenen. Het is van belang nog eens te benadrukken dat die leerlingenraden geen doel op zich zijn. Ze hebben een aantal functies, maar één van de belangrijke elementen van een leerlingenraad is toch wel het ontwikkelen van die participatieve cultuur. De leerlingen moeten leren overleggen, verantwoordelijkheden leren opnemen en teamgeest leren ontwikkelen. Democratie, overleggen en discussiëren, is niet zo eenvoudig. Men stopt bij het loutere geven van participatie. Dit moet echter aangeleerd en bijgestuurd worden, waarbij men een zekere vorming moet ondergaan. Echt aan overleg en samenspraak doen is complex.

Opvallend is dat in scholen met een goede overlegcultuur de motivatie van leerkrachten en leerlingen groter is. Het samenleven verloopt er ook aangenaamer en gemakkelijker. De scholen met de meeste problemen zijn dus over het algemeen niet de scholen met de grootste participatiecultuur. Dat is niet alleen een vaststelling, maar wordt ook door wetenschappelijke studies ondersteund.

U weet dat ik altijd nogal veel aandacht heb besteed aan het participatiegegeven in het algemeen. Bijgevolg is in de beleidsnota ook een paragraaf opgenomen die dit nogmaals benadrukt en die ook in de richting van uw concrete vraag gaat. Respect voor rechten van ouders, leerlingen, studenten en cursisten, en het scheppen van mogelijkheden opdat deze hun verantwoordelijkheden zouden opnemen, betekenen dat een bijzondere aandacht moet gaan naar het formuleren van duidelijke regels en een heldere communicatie. We spreken hier heel specifiek over het schoolreglement. Ze moeten niet alleen weten waar ze aan toe zijn, ze moeten ook betrokken worden bij de regels die de schoolloopbaan betreffen. Dit geldt voor de regels op het vlak van aanwezigheid, tucht en discipline, het examengebeuren, de beroepsmogelijkheden en de keuzes die gemaakt moeten worden.

Dit moet vanzelfsprekend plaatsvinden in een heldere en ondubbelzinnige formulering. Er is recent een studie geweest waaruit bleek dat studenten het schoolreglement niet kenden of niet volledig begrepen omdat het te ingewikkeld geformuleerd was. Dat kan uiteraard niet. Het is nogal essentieel, dat communicatie in een heldere taal moet plaatsvinden die geen ruimte laat voor verschillende interpretaties. Ook dat is een oefening die men telkens opnieuw moet maken.

Onverminderd de autonomie van het schoolbestuur, onder andere bij de opmaak van de schoolreglementen, moet een breed overleg met alle deelnemende instanties tot gunstige resultaten leiden. Dat is een algemeen gegeven. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met een aantal richtlijnen die nu éénmaal van bovenaf bestaan. Hiermee bedoel ik bijvoorbeeld respect voor ieders mening. Als ik zeg dat er inspraak moet zijn van alle betrokkenen, dan weet u uiteraard wie ik bedoel : ouders, leerlingen, leerkrachten en directie.

Uw derde vraag heeft toch een heel ander karakter. Hier spreekt u over het comfort van de leraar. Dat heeft betrekking op de waardering van de leraar in het algemeen. Die waardering heeft voor een groot deel te maken met comfort. Dat comfort uit zich in welbevinden en het zich goed voelen. Dit moet kunnen aansluiten bij het element van de inspraak en de participatie.

Het is mijns inziens belangrijk dat het verhaal over het onderwijs opnieuw een positief verhaal wordt. Het onderwijs wordt vandaag onrecht aangedaan omdat er steeds negatieve signalen worden uitgezonden. Uiteraard zijn er problemen in het onderwijs, maar die bestaan overal. Positieve gebeurte-

Vanderpoorten

nissen worden echter niet vermeld, en dat doet afbreuk aan de dagelijkse inzet van zoveel leerkrachten. Het gevolg is dat die leerkrachten na verloop van tijd gedemotiveerd geraken. Ze gaan gebukt onder de negatieve signalen die ze voortdurend opvangen.

Het is dan ook onze taak die goede dingen te verwoorden voor de buitenwereld en de mensen die daar minder bij betrokken zijn. Uiteraard zijn niet alle scholen gelijk, en dat is ook het belang van autonomie. Scholen kunnen op die manier hun reglementen aanpassen aan de eigenheid van hun populatie. Ook creatieve begeleiding is van groot belang.

Mijnheer Librecht, u vraagt of ik de bestaande participatiekanalen voldoende goed acht. Mijn antwoord luidt neen. Ik heb dit reeds verteld tijdens de discussie over de beleidsnota, toen de voorzitter een specifieke vraag stelde over de participatie van de ouders. Ik heb toen gemeld dat op korte termijn zal worden gewerkt aan een soort participatiedecreet. Dat decreet zal misschien moeten worden opgesplitst per niveau. Daarover zullen we nog praten in deze commissie.

De bestaande kanalen vertonen nogal wat mankementen en moeten worden geëvalueerd. Ook de leerkrachten vragen om meer rechtstreekse betrokkenheid bij het beleid van de school. Een aantal scholen beantwoorden reeds perfect aan deze nood. Naast de ouders en de leerkrachten, moeten we ook zorgen voor meer participatie van de leerlingen. We moeten ons ook afvragen op welke wijze kan worden gezorgd voor beter overleg met de overheid. De rol van de VLOR zal daarbij ter sprake komen, net als die van de inrichtende macht, de vakbonden, en de koepels. Het participatiedecreet zal ons de gelegenheid geven om heel wat thema's te bespreken. Het is van groot belang om de mensen uit de praktijk daarbij te betrekken.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, ik heb begrepen dat u mijn interpellatie als een negatieve benadering van de zaak beschouwt. Dat klopt niet. Ik wou enkel aandacht vragen voor een aantal probleemscholen. Dergelijke scholen staan in voor een groot deel van de opvoeding in Vlaanderen. Daarmee moet rekening worden gehouden. Mijn vraag heeft niet met een negatieve benadering te maken. Ik wou niet moeilijk doen.

Ik zal uw antwoord zorgvuldig bewaren, en indien nodig zal ik dit thema later opnieuw ter sprake brengen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mevrouw de minister, u legt nogal veel nadruk op het feit dat de uitwassen zodanig worden uitvergroet dat het onderwijs onrecht wordt aangedaan. U stelt dit met recht en rede. Over het algemeen gaat het heel goed met ons onderwijs, maar we weten allemaal dat goed nieuws geen nieuws is. Op de vertrouwensmeter van de Vlamingen scoort het onderwijs het best. Het is uw opdracht om ervoor te zorgen dat dit zo blijft.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw de minister, er zijn heel wat positieve voorbeelden, maar onbekend maakt onbemind. Kanalen zoals Klasse zouden die positieve voorbeelden misschien iets meer in de kijker moeten zetten.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik weet niet waarom, maar soms worden schitterende projecten slechts aan een beperkt publiek voorgesteld. Zo werden gisteren schitterende projecten van de Koningin Paolastichting voorgesteld. Ik herinner me ook een dag over het beroepsonderwijs, die werd georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting. De communicatiekanalen voldoen blijkbaar niet om voor dergelijke projecten persbelangstelling op te wekken. Misschien moeten die kanalen eens worden onderzocht. Dergelijke projecten kunnen immers goede voorbeelden zijn, want er wordt nog teveel geprobeerd om het warm water opnieuw uit te vinden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Chris Vandenbroeke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opvolging vanuit de Vlaamse regering van het dossier-Magistratenschool

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vandenbroeke tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opvolging vanuit de Vlaamse regering van het dossier-Magistratenschool

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag gaat over de magistratenschool. Dit dossier is een uitvloeisel van het Octopusakkoord, en heeft een tweeledige dimensie. De magistratenschool ressorteert enerzijds onder justitie – een federale materie – en anderzijds onder onderwijs – een gemeenschapsbevoegdheid.

De uitbouw van deze school blijkt echter omwille van verschillende redenen nogal moeizaam te verlopen. Zo zijn er verdragen op federaal vlak met de uitbouw van de Hoge Raad van Justitie, en blijft de inbreng van het Franstalig onderwijs voor het uitwerken van het libellé van de magistratenschool achterwege. Vlaanderen presteert hier beter : de VLIR heeft al een hele tijd geleden de nodige stappen gezet en adviezen geformuleerd.

In welke mate kunnen we eindeloos getalm voorkomen ? Hoe wordt dit dossier opgevolgd ? Wanneer zal dit dossier worden afgerond ? Hoe zit het met de uitbouw voor de gemeenschappen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Vandenbroeke, bij brief van 30 april 1999 heeft de VLIR aan mijn voorganger meegedeeld dat de Vlaamse universiteiten bereid zijn om mee te werken aan de voorbereiding van de programma's voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en het vergelijkend toelatingsexamen voor de gerechtelijke stage, en aan de uitwerking van programma's van de gerechtelijke stage en de permanente vorming voor magistraten. De VLIR heeft inderdaad kort op de bal gespeeld en de nodige initiatieven genomen. Hij dacht deze programma's te organiseren in de vorm van een universitaire multidisciplinaire voortgezette opleiding.

De concrete vormgeving – en daar wringt het schoentje – kan niet zonder samenspraak met de Hoge Raad van Justitie. Deze raad dient de eindtermen van de toelatingsexamens en de beroepskamers te bepalen. Deze raad is pas operationeel. Ik ga er van uit dat de VLIR-werkgroep Magistraten-

school op korte termijn bijeenkomt, en met de Hoge Raad van Justitie overlegt.

Ik zal mijn federale collega het signaal geven dat er in de VLIR al wat werkzaamheden zijn gebeurd, en zal vragen om de nodige stappen te zetten bij de Franstalige collega's om dat dossier te activeren. Ik zal de voorzitter van de magistratenschool op de hoogte brengen van de stappen van de VLIR. We zullen hopelijk op korte termijn tot concrete gevolgen kunnen komen.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik wil de minister danken voor haar antwoord en voor de geleverde inspanningen. Kan de uitbouw met ingang van 1 oktober operationeel zijn ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik denk dat dat nogal snel is. We zullen alles in het werk stellen opdat dit zo snel mogelijk kan.

De voorzitter : Het incident gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de geplande Vlaams-Waalse taaluitwisselingsprojecten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de geplande Vlaams-Waalse taaluitwisselingsprojecten.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mijnheer de voorzitter, weer had ik me liever tot minister Anciaux gewend. Minister-president Di Rupo plant in zijn toekomstplan voor Wallonië taaluitwisselingsprojecten tussen de gemeenschappen. Minister Anciaux ontwikkelt in zijn Brussels charme-offensief gelijklopende ideeën. Ik ben ervan overtuigd dat deze projecten vanuit taalkundig oogpunt zeer interessant zijn. Een lang en intens verblijf in een taalhomogene omgeving blijft nog steeds de meest efficiënte manier om een taal te leren. Daarenboven is een interactief taalbad te verkiezen boven schools studeren.

Librecht

Toch horen bij deze planning enkele bedenkingen. Tussen een euforische visie op papier en de realiteit op het veld bestaat immers een hemelsbreed verschil. Zo schept de uitvoering van dit plan een reeks organisatorische, sociale en financiële uitdagingen. Aangezien er wordt gesproken over taalverwerving en niet over taalbeheersing, vermoed ik dat het gaat om zeer jonge kinderen in hun gevoelige taalperiode.

Zal men voldoende scholen vinden met gelijklopende patronen op het vlak van leerplan, omgeving, verwachtingen, kennisniveau en manier van lesgeven? Zal men scholen vinden met een aangepaste accommodatie om zo een ingrijpende verhuis op te vangen? Hoe zal de sociale en emotionele begeleiding van leerlingen die voor een bepaalde tijd uit hun vertrouwde omgeving worden weggehaald, worden georganiseerd? Hoe zal men het gezinspatroon van deze leerlingen aanpassen?

Zal men een vergelijkingsbasis vinden voor de sterk verschillende taalmotivatie van Vlaamse en Waalse kinderen? Is dit voorstel geen overbodig experiment bovenop de vele succesvolle projecten met identieke doelstellingen die reeds lang van kracht zijn? Denk maar aan de taalkampen, de gezinsuitwisselingsprojecten, de taallabo's, en dergelijke meer. Een teveel aan experimenten werkt immers vaak een pedagogische versnippering in de hand.

Neemt het Vlaams onderwijsbeleid dergelijke uitwisselingsprojecten in overweging? Wat denkt de minister over de zienswijze dat een grotere uitbouw en betere ondersteuning van de bestaande pedagogische taalprojecten zinvoller is dan het opstarten van nieuwe en zeer omslachtige experimenten?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De taaluitwisselingsprojecten waarover de heer Librecht spreekt, zijn mij binnen de Vlaamse Gemeenschap niet bekend. Het is zeker niet de bedoeling ze zomaar over te nemen, aangezien er in Vlaanderen inderdaad al heel wat initiatieven inzake taaluitwisseling bestaan. Er werd al heel wat expertise ontwikkeld, en de regionale verschillen zijn hier niet van belang : ook dat heeft te maken met autonomie.

Uitwisseling in samenwerking met andere scholen in binnen- en buitenland is absoluut niet nieuw.

Het onderwijsdepartement heeft hierover al verschillende omzendbrieven verspreid met deels bindende en deels aanbevelende bepalingen. Ik som ze even op. De omzendbrief van 22 juni 1989 ging over de zogenaamde extra-murosactiviteiten. De brief van 3 augustus 1990 betrof uitwisselingen in het secundair onderwijs. De brief van 25 juni 1999 handelde over de euroklassen en de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen. De richtlijnen van 3 augustus 1990 beogen elke vorm van uitwisseling of interscolaire samenwerking, zowel binnen de Vlaamse Gemeenschap als met andere gemeenschappen en het buitenland.

Het gaat hierbij niet alleen over activiteiten met een zuiver taalkundig karakter. Om het even welk onderwerp kan centraal worden gesteld. Door uitwisseling leert men een vreemde werkelijkheid kennen, de taal als communicatiemiddel beschouwen en de betekenis van kwaliteitsonderwijs vatten. Schooluitwisselingen kunnen dan ook in alle opzichten met een culturele leerschool worden geassocieerd.

De bepalingen waaraan geïnteresseerde scholen moeten voldoen, zijn tot een minimum beperkt. Voldoende begeleiding, regeling van verzekeringen, uitwisselingen binnen hetzelfde schooljaar en vastlegging van maximale duur zijn de voornaamste. Het kan gaan om collectieve uitwisselingen van klassen of van groepen van leerlingen voor de duur van één dag tot twee lesweken. Ook individuele uitwisseling van leerlingen gedurende een periode van één tot zes weken is mogelijk. Deze periode moet volstaan om de doelstellingen van het initiatief te bereiken. Bovendien wordt daarmee de continuïteit van het onderwijs in de eigen school niet in het gedrang gebracht.

Voor al het overige worden de schoolbesturen en directies vrij gelaten. Dat is volgens mij de beste houding. Het onderwijsdepartement dient bijvoorbeeld geen goedkeuring te verlenen, en legt geen andere administratieve formaliteiten op. Deregulering en lokale autonomie staan hier centraal. De documenten die op extra-murosactiviteiten betrekking hebben, moeten enkel in de school ter beschikking liggen van inspectie- en verificatiekorpsen, maar moeten niet worden doorgestuurd.

De omzendbrief van 1990 is het resultaat van het overleg tussen de drie gemeenschapsministers bevoegd voor secundair onderwijs. Tot hiertoe hebben de onderwijsverstrekkers nooit vragen gesteld bij de actualiteitswaarde van deze brief. Er is nu wel een vraag om uitwisselingen te stimuleren. Het gaat dus niet om een uitbreiding van de regelge-

Vanderpoorten

ving, maar om het voeren van acties. Hierover onderhandelen we met de Franse collega's.

Ik ben ervan overtuigd dat deze vraag in belangrijke mate het gevolg is van de rol van het Prins Filipsfonds op het vlak van uitwisseling tussen scholen uit de drie gemeenschappen. Hierdoor kan aan de omzendbrief van 1990 een nieuw elan gegeven worden. In nauwe samenwerking met de drie onderwijsdepartementen loopt sinds verschillende jaren een succesvolle formule, het project Klavertje drie : bi- of trilaterale uitwisselingen die geen wederkerigheid vereisen. Ze worden op meerdaagse basis door het fonds gestimuleerd door een beurs waarvan de grootte afhankelijk is van het aantal deelnemende leerlingen. Het systeem werkt volgens ieders voldoening.

Momenteel hebben we niet echt de behoefte om hier veel aan te veranderen. We kunnen wel één en ander stimuleren in het kader van taalvaardigheid, maar dingen echt veranderen willen we niet.

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Er zullen dus geen nieuwe experimenten worden opgezet. De nadruk wordt blijkbaar gelegd op bestaande projecten. Ik ben dan ook zeer tevreden met het antwoord van de minister.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de daling van het aantal verpleegkundigen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de daling van het aantal verpleegkundigen.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Zowel in de commissie voor Welzijn als in de commissie voor Onderwijs hebben we onze bezorgdheid geuit over de drastische daling van het aantal verpleegkundigen. Hoelang zal men nog kwaliteit kunnen leveren ?

Het akkoord dat gisteren werd bereikt door de regering, biedt alvast een antwoord voor de social-profitsector. Dat zal hopelijk leiden tot een ruimere interesse om in die sector te gaan werken. Op dit moment is er echter een zeer snelle reactie nodig om iets te doen aan het aantal studenten.

Mevrouw de minister, ik heb een kleine rondvraag gedaan in een aantal ziekenhuizen in mijn regio. Het is voor iedereen het beste om niet ziek te worden. In veel ziekenhuizen zijn een groot aantal vacatures immers niet ingevuld. Eind februari had het Heilig Hart in Lier bijvoorbeeld 8 voltijds equivalenten tekort. In Antwerpen zijn er evenveel vacatures. Ik heb ook cijfers voor Sint-Jozef in Malle en in Turnhout, het AZ Sint-Maarten in Duffel en Mechelen. Daar heeft men nood aan 14 voltijds equivalenten.

Ik heb het dan enkel over openstaande vaste betrekkingen en niet over vervangingen bij ziekte, zwangerschapsverlof, loopbaanonderbreking, enzovoort. Bovendien werkt een groot percentage van de verpleegkundigen al deeltijds, en zijn er veel aanvragen om deeltijds te mogen werken. Al die vervangingen zitten niet vervat in de cijfers die ik heb geciteerd. Vanaf juli, de vakantieperiode, zal de situatie nog nijpender zijn. Verschillende verpleegkundigen zoeken bovendien een job buiten hun sector.

Patiënten worden blijkbaar ook vlugger ontslagen uit ziekenhuizen wegens het tekort aan personeel. In de media werd een interview gepubliceerd waarin de hoofdverpleegkundigen zeggen dat de kwaliteit niet meer kan worden gegarandeerd wegens het personeelstekort. Minister Aelvoet heeft gezegd dat ze dit probleem zal onderzoeken.

De docenten verpleegkunde hebben hierop gereageerd en gezegd dat het meer dan tijd is om het beroep een positiever imago te geven. Het klopt dat de werkdruk is gestegen. Door dit te benadrukken, gaat het imago van de sector er echter niet op vooruit. De leerkrachten hebben een onderzoek gedaan bij de derdejaarsstudenten. Die studenten hebben hun werkende collega's bevroegd. Hieruit bleek dat dit beroep toch ook heel wat positieve kenmerken heeft. De werkvoldoening, de sociale contacten en de ruime werkmogelijkheden worden echter te weinig onder de aandacht gebracht.

Ik haal dit probleem aan omdat de cijfers van oktober 1999 aantonen dat het aantal eerstejaarsstudenten verpleegkunde met een derde is gedaald. Het is dan ook absoluut noodzakelijk om acties te ondernemen en campagnes te voeren om het be-

Van Den Heuvel

roep te herwaarderen. Ik heb een zoon van 18 jaar, die wordt overspoeld met allerlei uitnodigingen voor infobeurzen. Hij moet nu een keuze maken.

Mevrouw de minister, bent u van plan acties te ondernemen om de laatstejaars uit het secundair onderwijs aan te moedigen om te kiezen voor een beroep in de zorgsector? Op welke wijze kan zo een actie verlopen? Overlegt u daarover met de minister van Welzijn? De overheid heeft alles gedaan om de loonharmonisatie te realiseren en tegemoet te komen aan de eisen van de social-profitsector. Het is nu nodig dat men acties onderneemt voor het onderwijs.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mevrouw Van Den Heuvel heeft een goed beeld geschetst van de acute problemen in de sector. De oorzaken zijn verscheiden. Als men met de betrokkenen praat, blijkt dat ze niet zozeer problemen hebben met de lonen als wel met de werkomstandigheden. Diegenen die al jarenlang in instellingen werken, springen veel creatiever om met werkorganisaties.

Het is zeer belangrijk dat er duidelijkheid is ontstaan over de dubbele opleiding A1/A2. Het valt op dat de cijfers van het aantal leerlingen in de A2-opleiding de laatste 10 jaar quasi ongewijzigd zijn gebleven. Ik heb geen cijfers ter beschikking over 1986-1987, toen voormalig minister Weckx een campagne heeft gevoerd. Het is in ieder geval positief dat beide opleidingen blijven bestaan.

Voor een aantal problemen zie ik echter geen oplossing. Zo blijft het probleem van de naamgeving A1 en A2 bestaan. Bij een sensibilisatiecampagne moet men weten waarover men het heeft. Bij het nalezen van de advertenties in vakbladen en kranten stuit ik nog steeds op de termen A1 en A2. Is het niet beter die naam te behouden in plaats van omschrijvingen als gediplomeerde verpleegkundigen te gebruiken?

Een tweede probleem situeert zich op federaal vlak. Men wil mensen met een diploma verzorging een diploma verpleegkundige laten behalen. Deze opleiding wordt volledig betaald, evenals de vervanging van het personeelslid. Dit klinkt goed in theorie, maar kan dit werken? Wat gebeurt er als er niemand is om het personeelslid te vervangen?

Hiermee refereer ik aan verwante problemen in het onderwijs.

Ik stel nu trouwens al vast dat betaalde verpleegkundigen de extra vergoeding voor loopbaanonderbreking waar ze recht op hebben, niet kunnen krijgen, omdat ze niet vervangen kunnen worden. Zo komt men natuurlijk in een vicieuze cirkel terecht.

Bijgevolg herhaal ik mijn pleidooi voor een positieve campagne over dit beroep. Deze campagne had er volgens mij al moeten zijn. De ingenieur- en legercampagnes, en de campagne voor studentenbeurzen zijn al volop bezig. Op een schriftelijke vraag hierover antwoordde de minister mij dat ze eraan denkt volgend jaar zo een campagne te organiseren. Volgens mij komt dit veel te laat.

Zijn er concretere plannen voor een campagne op korte termijn? Is die campagne positief gericht? De getuigenissen van mensen die opnieuw zouden kiezen voor dit beroep, zijn hierbij zeer belangrijk. Is er overleg over de inhoud van zo een campagne met het federale niveau? Zijn de federale maatregelen inzake opleiding haalbaar?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik zal eerst een aantal feiten aanhalen, en het daarna over de campagne hebben. Het is ook belangrijk te wijzen op het belang van de twee opleidingen: die in het hoger onderwijs en die in het secundair onderwijs. Het aantal leerlingen in het secundair onderwijs verpleegkunde is sinds het schooljaar 1989-1990 vrij stabiel gebleven. Sommige jaren is er een daling, maar dat is altijd zo. De beslissing dat beide opleidingen blijven bestaan, betekent toch wel enige zekerheid voor de sector.

Het is bekend dat de vraag naar afgestudeerde verpleegkundigen het aanbod overtreft. De gestegen vraag heeft zeker met de vergrijzing te maken. Om die reden wordt het beroep van verpleegkundige als een zogenaamd knelpuntberoep getypeerd. Verschillende factoren zoals de onregelmatige arbeidsuren en de werkbelasting, maar ook de verbeterde economische conjunctuur en het toenemend aantal vacatures in andere sectoren, werken deze situatie ongetwijfeld mee in de hand. In die optiek is het heel goed dat er een akkoord is om de werkomstandigheden te verbeteren. Dat op zich zou een stimulans moeten betekenen voor veel studenten. Er zijn trouwens parallellen met de problemen in

Vanderpoorten

het onderwijs : het lerarenberoep kent dezelfde problemen.

Voor het secundair onderwijs heb ik het noodzakelijk geacht het dossier van de vierdegraadsopleiding af te ronden. Ik denk dat dit ook een aantal zekerheden heeft gecreëerd. Een aantal uitspraken uit de vorige legislatuur hebben immers moeilijkheden veroorzaakt in de sector. Het is dan ook een belangrijk signaal voor alle betrokkenen dat ik zeer snel tot een akkoord ben gekomen met minister Aelvoet.

De twee onderwijstrajecten blijven dus gehandhaafd. Tussen het secundair en het hoger onderwijs zal er daarenboven een brug komen, zodat een secundair afgestudeerde, mits een aantal jaren beroepservaring, een graduaat verpleegkunde kan behalen op basis van verkorte studieduur. Ook dat zou een bijkomende stimulans moeten zijn. Hiermee wil ik niet zeggen dat er geen behoefte is aan secundair afgestudeerden. Het is niet de bedoeling ze allemaal naar het graduaat te leiden.

De driejarige secundaire opleidingen worden inhoudelijk geheroriënteerd, wat tot een naamswijziging kan leiden. Het uitgangspunt daarbij is een bredere inzetbaarheid in de verscheidene segmenten van de gezondheidszorg. Een aantal initiatieven maken de opleiding in het secundair onderwijs voldoende aantrekkelijk en bieden perspectieven : het behoud van het secundair onderwijs in de verpleegkunde dat gericht is op bepaalde doelgroep ; de bijsturing van de inhoud in het licht van demografische en beroepsontwikkelingen en onverminderd de EU-richtlijnen ; de soepele overstap naar het hoger onderwijs ; en de handhaving van de binnen het secundair onderwijs meest gunstige lerarenomkadering.

Voor het hoger onderwijs wil ik ook enkele cijfers geven. Ze komen niet helemaal overeen met de cijfers die u geciteerd heeft. Nochtans zijn ze afkomstig uit het statistisch jaarboek van het departement Onderwijs. Het aantal gediplomeerden steeg van 1.447 in het academiejaar 1994-1995 naar 1.870 in het academiejaar 1997-1998. Dat is een stijging met 423 diploma's of 29,2 percent. Het aantal eerstejaarsstudenten steeg van 2.372 in het academiejaar 1994-1995 tot 2.661 in het academiejaar 1997-1998. Dat is een stijging met 289 instromers of 12,2 percent.

Het aantal eerstejaarsstudenten daalde daarentegen in het academiejaar 1998-1999 tot 2.614. De of-

ficiële cijfers voor dit jaar zijn nog niet bekend. Uit een telefonische navraag bij de hogescholen in het najaar van 1999 bleek het aantal eerstejaarsstudenten evenwel opnieuw te dalen voor het lopend academiejaar. Daaruit kan worden afgeleid dat het aantal gediplomeerden zal blijven stijgen tot en met het academiejaar 1999-2000, om vanaf dan te dalen. Hier zouden de genomen maatregelen op moeten interfereren.

Het hogescholendecreet heeft aan de hogescholen een ruime autonomie verleend. Dit houdt onder meer in dat de overheid niet meer tussenbeide komt in de wervingspolitiek van studenten aan de hogescholen. De Vlaamse overheid participeert daarom in de regel niet aan sensibiliseringsacties van de hogescholen. Iemand had het over de campagne voor het leger en voor de opleiding van ingenieurs, maar deze acties zijn niet van het departement Onderwijs.

Wel zal de evaluatie van het hogescholendecreet, die van start gaat, op relatief korte termijn elementen opleveren die moeten toelaten het probleem van het tekort aan verpleegkundigen beter te situeren en bij te dragen aan de oplossing ervan. De maatschappelijke relevantie vormt een wezenlijk criterium binnen dit evaluatiegebeuren. Deze uit zich niet enkel in de inhoudelijke congruentie van de opleidingen en de maatschappelijke behoeften, maar betreft ook de convergentie van het aantal afstudeerden en de maatschappelijke vraag. De evaluatie zal daarom ontegensprekelijk indicaties verlenen in verband met het optimaliseren van vraag en aanbod inzake gediplomeerden. Op grond daarvan kan worden overwogen in welke mate een verdere interventie van de overheid opportuun is met het oog op het sensibiliseren van studenten voor de opleiding verpleegkunde.

Uw vraag slaat natuurlijk wel op de korte termijn, en is nog heel wat concreter. Daarom antwoord ik ook dat er voor dit jaar geen actie gepland is. Er zijn wel contacten geweest met Welzijn, waarbij werd afgesproken dat een actie in samenspraak misschien kan plaatsvinden, dit rekening houdend met de evolutie van de inschrijvingscijfers van volgend jaar. Dan zal ook aandacht worden besteed aan de betere arbeidsomstandigheden. Dit jaar zal er geen actie meer zijn. De voorbereiding ervan is immers erg omslachtig en duurt vrij lang. U hebt het zelf al vermeld : we zitten reeds volop in de beurzen- en infoperiode. We zouden inderdaad wat te laat komen.

Het is bovendien de optiek van Onderwijs dat het niet in eerste instantie aan ons is om acties te voe-

Vanderpoorten

ren om allerlei tekorten op te vangen. Dan zitten we in een straatje zonder einde. Ik wil in eerste instantie toch verwijzen naar de betrokken sectoren zelf. Het lijkt mij zinniger dat zij enige activiteit aan de dag leggen. Ik wil hier alleen een uitzondering op maken voor het lerarenberoep, omdat wij daar zelf betrokken partij bij zijn. Deze actie zou dan niet zozeer gericht zijn op het werven van leraars, als wel op het decreet over de vervangingspools – als dat in het parlement wordt goedgekeurd.

Als er volgend jaar problemen zijn, zal ik uiteraard contact opnemen met de minister van Welzijn om hierover te overleggen. Er zijn trouwens al contacten geweest over wat we concreet zouden kunnen doen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw klaar en duidelijk antwoord. Ik vind het wel jammer dat er geen initiatief wordt genomen. De zeldzame keren dat ik televisie kijk, word ik geconfronteerd met Tante Marie die het varkensvlees aanprijst. De regelgeving over uitzendingen van openbaar nut ken ik niet, maar tussen het aanprijzen van varkensvlees en het promoten van een beroep uit de zorgsector, weet ik toch wat kiezen.

Het is jammer dat er dit jaar niets gebeurt. Net als u vind ik het belangrijk dat er een samenwerkingsproject ontstaat tussen de departementen Onderwijs en Welzijn. Misschien kunnen hier nog andere departementen bij worden betrokken. U zegt dat er volgend jaar misschien wel een actie wordt ondernomen. Alles zou afhangen van het aantal inschrijvingen voor dat academiejaar. Een aantal opleidingsinstituten vreest nu al maatregelen te moeten nemen om het aantal inschrijvingen op peil te houden.

Als we wachten tot oktober vooraleer we eventueel een actie ondernemen, dan rijst nog een bijkomend probleem. Het voorbereiden van zo een campagne duurt vrij lang. Ik stel dan ook voor om nu al te starten met de voorbereiding en niet te wachten tot men met nog desastreuze cijfers wordt geconfronteerd.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, ik ga akkoord met mevrouw Van Den Heuvel dat er een campagne moet worden gevoerd. Ik wil wel benadrukken dat die campagne moet opvallen. Als ik zie wat jongeren krijgen toegestuurd, dan vraag ik me af of daar niet veel geld aan wordt gespendeerd. De leden van deze commissie kunnen deze discussie beter voeren dan ik.

Ik heb ook een aantal vragen over federale maatregelen, onder meer over het begeleiden van studenten in ziekenhuizen. Zal men daar op federaal niveau iets aan doen ? Worden er eventueel pedagogische voorwaarden gesteld ? Hebt u daar al contacten over gehad ? Kunnen scholen het aan om mensen die uit de verzorgingssector komen, klaar te stomen voor een verpleegkundig beroep ? Men vindt nu al geen mensen om vervangingsopdrachten uit te voeren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het debat hierover wordt gevoerd. Ik heb over deze problematiek onder andere contact gehad met minister Aelvoet. De eerste gesprekken gingen over de opleiding. Uiteraard is bijkomend overleg noodzakelijk omdat de sector evolueert. Er zal voortdurend contact nodig zijn tussen de gemeenschap en het federaal niveau. We blijven dat opvolgen, en we zullen u daar verslag over uitbrengen.

Ik stel me vragen over het nut van campagnes zonder meer. Ze moeten zeer goed worden onderbouwd. Ik ben ervan overtuigd dat ze beter vanuit de sector totstandkomen. Eigenlijk hoeven ze niet schooljaargebonden te zijn. De ruchtbaarheid die aan het beroep wordt gegeven en de genomen beslissingen, vormen op zich reeds een stimulans. Wij en de betrokken ministers moeten daar gebruik van maken om een positief verhaal over de sector te brengen. Dit kan een eerste stap in de goede richting zijn.

U moet dit ook benadrukken bij de minister van Welzijn. Ikzelf heb daar al contact met haar over gehad. Ik zal niet nalaten te onderzoeken hoe we dit op lange termijn moeten aanpakken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalgebruik van Erasmusstudenten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Cock tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het taalgebruik van Erasmusstudenten.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, het taalgebruik in de hogescholen en universiteiten is per decreet geregeld. In de niet-talenopleidingen is tot op heden het Nederlands het instrument voor kennisoverdracht. We willen dat dat niet verandert. Als de Vlaamse gemeenschap, en bij uitbreiding de Nederlandse taalgemeenschap, daarop inlevert, is dat niet zonder gevaar voor het prestige van onze taal.

Van een aantal docenten heb ik vernomen dat sommige hogescholen hun leerkrachten verplichten om hun cursus in het Engels te vertalen of samen te vatten om zo Erasmusstudenten te kunnen opvangen. Hebben de Erasmusprojecten niet juist tot doel om jongeren uit de Europese Unie de mogelijkheid te bieden zich onder te dompelen in de taal en cultuur van de regio waar ze als student verblijven ? Ook voor de buitenlandse studenten geldt de gevleugelde uitspraak van Alexander von Humboldt : 'Hoe meer talen men spreekt, hoe meer men de wereld met een andere blik bekijkt'.

Voor die buitenlandse Erasmusstudenten is het belangrijk dat ze de wereld vanuit een Nederlandstalig oogpunt bekijken. De verplichting om de cursussen in het Engels te vertalen of samen te vatten, staat haaks op het principe van de Erasmusuitwisselingen. De heer Vandenbroeke zal hiervoor trouwens een parlementair initiatief nemen. Heel wat docenten komen trouwens tegemoet aan de studenten door ze aanvankelijk een aantal werken te laten lezen in een taal die ze beter beheersen dan het Nederlands.

Mevrouw de minister, weet u welke hogescholen hun docenten deze verplichting opleggen ? Zo ja, over welke hogescholen gaat het ? Kan een directie haar docenten verplichten om cursussen in het Engels te vertalen of samen te vatten ? Hoe kunnen docenten creatief met het probleem omgaan om Erasmusinstromers, die aanvankelijk nog te weinig Nederlands kennen, optimaal te laten studeren ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Krachtens de autonomie die aan de hogescholen werd verleend, bepaalt het hogeschoolbestuur zelfstandig de opdracht en taakomschrijving van het personeel. De overheid komt niet meer tussenbeide. Het is mij niet bekend in welke mate hogescholen hun onderwijzend personeel verplichten om hun cursussen in een andere taal dan het Nederlands op te stellen en te doceren. U geeft door uw vraag wel een signaal, en dat wil ik er ook wel bij vermelden. Ik ben hier officieel echter niet van op de hoogte.

Ten tweede behoort het tot de normale werksfeer dat de docenten gevolg geven aan eventuele beleidsbeslissingen van het hogeschoolbestuur om bepaalde opleidingsonderdelen in een andere taal dan het Nederlands aan te bieden. Het bestuur dient daarbij wel rekening te houden met het decretale kader. De commissarissen zien toe op een correcte naleving daarvan. Er zijn mij tot op vandaag geen klachten bekend, noch vanwege de commissarissen noch van studenten, die zich desgevallend aangetast zouden voelen in hun recht om een opleiding integraal in het Nederlands te volgen.

Ten derde is de problematiek van de Erasmusstudenten tweeledig. Enerzijds is het de bedoeling dat buitenlandse studenten zo veel mogelijk ervaring opdoen met de Nederlandse taal en de Vlaamse cultuur. Anderzijds stellen wij vast dat de aantrekkelijkheid van het Nederlands in internationaal perspectief niet optimaal is voor buitenlandse studenten. Uit het Vamos-onderzoek – Vlaanderen Aantrekkelijker Maken Oogpunt Studenten- en Docentenmobiliteit – dat de Vlhora heeft uitgevoerd in opdracht van de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek, blijkt dat onze onderwijsprogramma's in het Nederlands niet het verhoopte succes kennen bij de buitenlandse studenten. Dat kan een hypotheek leggen op een volwaardige participatie van de Vlaamse hogescholen in het internationaal uitwisselingsgebeuren.

De hogescholen nemen initiatieven om de buitenlandse studenten vertrouwd te maken met de Nederlandse taal en de Vlaamse cultuur. Ik geef een aantal voorbeelden. Buitenlandse studenten die voor een korte periode, 3 tot 6 maanden, naar Vlaanderen komen, krijgen een introductiecursus Nederlandse taal en Vlaamse cultuur. Voor studenten die een volledig academiejaar in Vlaanderen blijven, organiseren de hogescholen, al dan niet in samenwerking met andere hogescholen of universiteiten, cursussen waarin buitenlandse studenten de

Vanderpoorten

Nederlandse taal aanleren en kennis kunnen maken met het gastvrije Vlaanderen. Met Europese steun wordt tijdens de vakantiemaanden een cursus intens Nederlands georganiseerd.

Gezien het knelpunt inzake de aantrekkelijkheid, zal evenwel moeten worden gezocht naar een evenwicht tussen enerzijds het profileren van het Nederlands en de Vlaamse cultuur en anderzijds het vergemakkelijken van het naar hier komen van buitenlandse studenten. Ik acht het daarom nuttig om deze problematiek als wezenlijk aandachtspunt te behandelen binnen het kader van de evaluatie van het hogescholendecreet, die van start gaat. Ik wil hierover ook van gedachten wisselen met de commissarissen als ik met hen overleg naar aanleiding van uw vraag.

U voelt dat we moeten zoeken naar een soort van evenwicht tussen het bewaren van de aantrekkelijkheid en het niet-vervallen in het oude euvel van het vermijden van het gebruik van het Nederlands. Het decretaal kader moet hierbij in elk geval worden gerespecteerd.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, ik onthoud dat het voor buitenlandse studenten niet evident is om zich op het Nederlands te focussen. Op dat vlak zullen we dan ook inspanningen moeten leveren. Er zijn toch heel wat goede initiatieven om die buitenlandse anderstalige instromers voor een semester of een volledig academiejaar te begeleiden bij het zo vlot mogelijk leren beheersen van onze taal.

Ik onthoud bovendien dat we moeten nadenken over het oplossen van de knelpunten. We doen dat best binnen het kader van het hogescholendecreet,

zoals de minister reeds voorstelde. We moeten inderdaad zoeken naar het best mogelijke evenwicht.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik heb begrip voor deze vraag, maar kan het bij de komende hervorming van het hoger onderwijs worden volgehouden dat slechts maximaal 20 percent van de leerstof in een andere taal kan worden gedoceerd ? Ik weet dat deze kwestie buiten de vraag van de heer De Cock ligt, maar ze sluit er toch op aan.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dit debat wordt niet alleen bij ons gevoerd. Ook in Nederland wordt hierover gepraat. Dat zal hoogst waarschijnlijk in deze commissie aan bod komen als we zullen spreken over het hoger onderwijs.

De voorzitter : Als taal niet meer voor kennisoverdracht gebruikt kan worden, betekent dat meestal het einde. Dat zou zeer bedroevend zijn.

De heer Chris Vandebroeke : Ik zal hierover een interpellatie indienen, die naar ik hoop ontvanke-lijk zal worden verklaard. Dan kunnen we dit grondig bespreken. Mevrouw de minister, dit thema is cruciaal en moet goed worden opgevolgd.

De voorzitter : Ik heb kennis genomen van uw interpellatieverzoek. Ik zal het bureau hier een gunstig advies over geven.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.56 uur.*
